

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 sept. st. v.
18 sept. st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 36.

ANUL XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Cerbi.

Merg paserile

Merg paserile 'n lungi sboruri,
Arborii se destrundesc
Și in lume-atâtea goluri
Și pustiuri se lătesc.

Cântul de privighetore
Nu va resuna mai mult
Și târziu noptea 'n recore
Nu mai am nimic s'ascult.

Țilele sânt o povoră,
Noptile-s cu mult mai lungi
Și uritul ce te-omoră
Nu mai poți să-l mai alungi.

Ah! viața nu-mi e dragă,
Fără codru, fără cânt,
Un mormânt e lumea 'ntrégă
Și eu-s mortul din mormânt!

V. B. Muntescu.

Praf și cenușă.

— Novelă. —

(Urmare)

Era când se 'ntorceau Liviu cu dómna Sirian dela Gelineșcii, se simțiau foarte mulțumiți. Dómna Sirian nu avea cuvinte, ca să laude familia acesta și cu deosebire pe Elena, o fată așa onestă, cultă, dragălașă, harnică și frumoasă și i cădea nesfârșit de bine, să audă toate acele aprobate și de fiul seu.

— Ce păreche fericită ar fi, — își cugetă dómna Sirian, cu o lacrimă de bucurie în ochi, dar fără să 'ndrăznescă a-i spune ceva lui Liviu.

Norii de praf, cari se ridicau pe drumul neted, le curmară conversația, și ambii răzimați pe jețurile moi se perdură în gânduri.

Se petrecea ceva straniu de tot în peptul lui Sirian. Elena nu-i vrea să-i eșă nici de cum din cap. Interesul viu, cu care îl urmau la fiecare paș, la fiecare vorbă, acei ochi frumoși, armonia între cugetele lui și a ei, compătimirea ce o arătase ea pentru necunoscutele lui dureri, stringerea de mână care-i părea că dice: la revedere cât mai curând. — L'au scos cu deseversire din ogașa cea sarbedă a vieții sale.

Și cu cât se gândia mai mult la ea, cu atât se convingea mai mult, că acesta e prima femeie ce i s'a ivit în viață, în societatea căreia se simte bine. Și de ce să nu-și petrecă cu densa până când pôte? Cine șcie 'n care moment se va rumpe firul, de care-i atěrnă peste cap sabia lui Damocle; cel puțin să cunoscă plăcerea unei nevinovate distracțiuni, ca să aibă astfel barem o suvenire plăcută la viața tristă și rece, în momentul când se va despărți de ea. Ah, decă nu l'ar urmări sörtea ce nendurarea ei, s'ar puté cugetă chiar și la o căsătorie cu Elena, ar puté visă de o viață fericită; dar așa trebuia să se mărginescă la plăcerile ideale în romanuri, dar sarbede în realitate, ale unui amor platonice. De dece ori mai bucuros chinurile morții, decăt continuarea unei generațiuni cu care din légan se insoțeșce blăstěmul, infectând sentimentul moral al omenimii prin nenorocirea sa. Dar decă s'ar gândi cumva Elena, părinții ei, mama lui la căsătoria lor! La cugetul acesta, Sirian se ne-

liniști! Și gândul ivit nu voiă să-l părăsescă. De vor cere dela el s'o ieie de soție! Eh! El nu va da nici odată motiv ca să presupună numai Elena că densul simpatiséză cu ea. Cum șcie să mintă o lume de ómeni, va șci ascunde atăta lucru dinaintea ei!

Trăsura sosi și-l trezi din reflecșiunile sale.

De-ar fi șciut Liviu ce impresiune bună a făcut asupra Gelineșcilor petrecerea sa de o și acolo, de sigur i-ar fi compătimit, șciind înainte ce amară decepțiune i așteptă.

Elena a devenit nestěmpěrată și de bine ce se simția parcă nu-și allă locul. Voiă să-i spună lumii întregi cât de bine se simția; deore-ce inșe nu in-drăsnia, jucă, cântă și ridea, ca o pasere ce-și încercă pentru primadată aripile 'n liber. N'a pomenit Iosif, de când șciea el, atăta prevenire din partea ei ca acum. Elena îl ametiă cu sute și mii de întrebări, pân se obosiă respunděndu-i. Dómnei Gelinescu-i creșcea inima 'n pept de atăta fericire și iș sărută fata de câte douedeci de ori pe și. Er Gelinescu mulțamit de fericirea generală ședea câte o după amedă întrégă 'n umbra verandeii cu ciubucul în gură și jurnalul în mână, pân ce adiat de bórea lină a șiilei și obosit de cetire adormia în fotoliul seu molatic.

Cu totă fericirea acesta idilică i treceau Elenei pré anevoie șiilele. Natura veselă n'o mai interesă ca mai nainte prin frumuseța sa, ci numai prin suvenirile ce se incopeciau de cutare și cutare loc. Tot numai pe una și aceeași parte a grădinii se invertiă. Mai incolo n'o tragea inima. Nesfērșit de mult i se părea până sâmbătă pe când i-a promis Liviu, că va merge la concertul reuniunii locale de cântări, unde se vor întâlni éraš. În fantasia ei viă iși șciea imagină de minune tóte plăcerile serii. El va ședé cu densii la mesă, lângă ea; vor vorbi despre câte tóte, pe urmă vor dansă împreună, vor șopti 'n vârtejul valsului în taină vorbe dulci. O! numai de n'ar mai grăi de nenorocire, că așa de greu i cade să-l audă. Așa un tiněr frumos și plin de spirit! Cum pôte el să fie nefericit! De sigur îi numai o inchipuire, care se șterge de sine!

— Ah ce séră fericită o să avem, — revenia éraš Elena, — numai de-ar sosi odată, — și saltă fără stěmpěr ca o căprióră ce se apropie de isvorul recoros.

III.

Sala cea mare dela »Globul de aur« eră iluminată și mesele acoperite cu fețe albe se ocupau din ce în ce de publicul îmbrăcat serbătoreșce, ce se indesea pe singura intrare. Fete tinere cu mantlete ușore de veră și haine deschise, în pěr cu câte un trandafir, — dame mai în věrștă cu fețe veștedite și cavaleri în redingotă, cu cravate pistrițe, plus câte un buchetaș de flori la pept, — formau un tablou viu pe care iți eră mai mare dragul să-l privești, cum intră, cum se desvóltă și cum se grupéză în sala cea mare.

Sirian, care sosise cu mamă-sa ceva mai nainte, ocupă o mesă la drépta și se perdú în privirea lumii ce năvalia în sală. Eră foarte neorientat asupra sa. Nu-și putea da sēmă de ce anume i-a promis Elenei că va veni la concertul acesta și că de ce-l cuprinse éraš o neliniște, de care simte de regulă omul, când stă 'n ajunul unor întěmplări hotărătore pentru viața sa. Acum se va alcătui óre întěmplarea acesta, pe care i-o prorocia agitația sufletului seu? Bine ori reu?

Nebunie! Se pôte óre altfel, decăt reu? iși cugetă el, și fața lui primi éraš timbrul obicínuit al unui indiferentism desprețitor.

Adâncit cum eră în gânduri, nici nu observă, când a intrat Elena cu Iosif și părinții sei în sală.

Abia după ce-l rugă mamă-sa, plecă repede spre densii, cari căutau după măsă golă în apropiere.

Peste fața Elenei se revărsă o roșată ușoră când îl văd pe Liviu, er dōmna Gelinescu-i alergă 'n cale, întrebându-l de mamă-sa. El i pofti apoi la mēsa lor și pe cānd se aședāră cu toții, concertul începū.

Atāt corul cāt și soliștii s'au purtat bine și publicul i-a aplaudat nentrupt. La finea fiecārui punct urmau se înțelege aprețiārile la fie-care mēsă în deosebi, cari de obicei acolo erau mai aspre, unde ōmenii aveau mai multe pretenții, decāt cunoșcīntă adevērată de lucru.

La mēsa cunoscūților noștri nu se prē făceau multe observāri critice, ci se da numai tributul cūvenit în aplause dirigentului și reuniunii sale. Singur la punctul al treilea din program: »Fântānă cu trei isvōre« ș-a permis Liviu observarea, cā corul n'a înțeles teutul admirabil al poesiei nici prin interpretarea frumoșă a componistului, și a cāntat-o tōtă într'o nesfērșitā trāgānare, ceea ce nimiceșce tot efectul ce ar trebui să resulte din cele douē mari contraste de iubire și ură, exprimate atāt în poesia poporală, cāt și în musică.

Elena, care eră fōrte atentă la fiecare cuvēt rostit de Liviu și voiă să arunce pe furiș o privire pānă 'n adāncul sufletului seu, observā prē bine, cā tōte celelalte cāntece il lāsāră nemișcat, numai singur punctul al treilea din program l-a făcut să-și esă din rezervă. De ce tocmai acesta? »Iubire și ură,« — cu un sentiment deosebit a accentuat aceste cuvinte. De ce? Ah cāt de bucuros ar fi voit să aile ea secretul, pe care așă de bine, dar anevoios il ascunde tinerul Sirian. Cine șcie! Pōte totuș i va succede!

Pe la 11 ore cānd se terminā concertul, mesele fură ridicate, musica intonā o horă și tineretul formā un cerc mare, care începū să se mișce ca un val ușor din drepta în stānga în cadențe regulate. Musica trecū ca pe nesimțite dela horă într'un vals lin, dar plin de temperament și catena lungă se desfăcū în o mulțime de pārechi, ce se învērtiau în cercurele ușore în giurul sălii.

Liviu dansā cu Elena și lucru ciudat, chiar dansul acest »malum necessarium« i se pārea la peptul Elenei imbētător. Cu o adevērată plăcere se dete farmecului, pe care numai dansatorii il înțeleg și cunosc. Er Elena jucā așă de ușor ca o pēnă, stānd par cā să-i scape paș de paș din mână, încāt el fără să-și deie sēmă, o ținea tot mai strins și mai strins în brațe.

— Un vals admirabil, care insuflețeșce și pe-trile, — țise încāntat Liviu.

— Ah, ce bine-mi pare! Nu mai ureșci dar dansul? il întrebā cu o bucurie naivă frumoșă copilă.

— Decā chiar l'aș urī, simt cā de-astā-datā m'a invins... prin dta, — 'nchieiā Liviu conducēnd pe Elena la loc.

»M'a 'nvins prin dta.« Cuvintele aceste nu i-au eșit din gānd. Ele pātrunserā adānc pānă 'n fundul inimii, ca o schinteie ce aprinde. Ochii cei negrii și fața de trandafir oglindau flacāra aprinsă 'n inimă, pe care evantaiul recoros zādarnic cercā să-l astēmpere! Acum numai, interesul și simpatīile ce le avū față cu acel tiner misterios, se contopirā într'o singură trupinā, ce se numeșce amor. Din momentul acesta ochii ei erau reci pentru tōtă lumea, numai pe el il căutau, pe el il vedeau, pe el il urmāriau pānă 'n cele mai indepārtate unghiuri ale salei. I se pārea cā nesfērșit de mult jōcā cu altele, cā prē rar vine la dēnsa, er cānd dansau împreună, ar fi voit ca sala să se lārgescā într'un mod minunat pe de douē-trei-ori atāt cāt erā, numai ca turele obligate să fie mai lungi, numai să se pōtā simți timp mai indelungat în brațele lui.

Primul quadrille il jucāră împreună, adāncindu-se într'o conversație, pe care o urmāriā Elena cu un deosebit interes.

— Veți domnișōră, cātă veselie, cātă fericire în colōnele aceste, — grāi Liviu meditānd, — și cāti vor fi afarā de sala acēsta, cari sdrobiți de munca țilei și chinuți în sufletul lor iși bat capul, cu ce să se hrānescā māne! Și er cine șcie la cāti dintre cei de față li-i inima amarā, pe cānd fața le ride!

— Ōre se pōte să se prefacā cineva așā cumplit, ca să ridā, să jōce, să arete veselie, pe cānd el suferē? — il întrebā Elena.

— Ai crede cā nu se pōte. Dar se pōte. Cāci viēta cere să minți, ea-ți impune să fii fals, să înșeli lumea, ca să nu fii desconsiderat de ea. Made-moiselele nōstre, — onōre escepțiunilor — ōre de ce se pudrēzā, ōre de ce sūt cochete, — tinerii de ce le laudā cā sūt admirabile, încāntātōre? De ce? Fiindcā, decā n'ar falsificā realitatea, n'ar avē trecere la nimeni. Viēta, lumea și ōmenii iți impun minciuna.

(Va urmā.)

Virgil Oniș.

Picură de somn....

P icură de somn lumina,
Eu cu obosite gānduri —
Cat afarā cum se duce
Frunța tōmniș rēnduri... rēnduri.

Din privirile-adāncite
Cāte-o datā lin tresar,
Peste munți cade o cētă,
Er pe inima-mi amar.

In tic-tacuri cadențate
Orologiul face-și calea
Timpului fără de capēt,
Cum în sufletul meu jalea.

Și 'n icōnele 'nvechite
Carii vecinic sgomot fac,
Cum în pustīitu-mi creer
Gāndurile vecinic zac.

Sub icōna santei Marii
Cruciulița s'alintēzā,
Cāci prin geamul spart de-o crēngă
Intrā vēntul și c'o rață.

Și 'n pustīul meu din casā
Singuratic me suprind,
Nime 'n lume nu me șcie
Cum de jale me cuprind.

Ah! în casā și pe-afarā
Uritul s'a pus în cale,
Luminarea mi se stinge,
Lacrimi curg din ochii-mi vale.

Și 'n durerea-mi sdrobotōre
Mi s'aratā tipul ei...
Ca nālucă unui codru
Dintre frunțele de tei.

Țile vechi revin în tainā
Cānd luceșce māndra lunā

Èr pe mîntea-mi obosită
Tôte basmele s'adună.

Eu o chîem, Ea nu m'ascultă
Cînd pe înîma mea vin
Reci gândiri cu reci isvóre
De amar și de suspîn.

Traian H. Pop.

Istoria românilor dela Murășul de jos.

(Dedicată dlui Vinc. Babeș.)

(Urmare și fine.)

IV. Igrîș.

Comună română situată aprópe de riul Mureșului. Dela descălecarea romană a fost neîntrerupt locuită de români-frățuți, cari pe acelea vremuri formară rezervele Leg. XIII C. și armata teritorială menită a împopora Dacia. Acesta comună ab antiquo s'a numit *Aegrus*. Sub domnirea romană aci se vede a se fi construit un castru ce apêră trecătórea rețelei drumurilor imperiale dela Apulum; și cel de-a drépta Mureșului înspre Tibiscum și Zurobara. Aci se vede că ambe rețelele au fost împreunate prin un drum suteran pe sub riul Mureșului, care lucrare miraculosă se pôte observá pînă în zilele nóstre.

Ruinele cari se mai pot vedé, demonstrá pînă la evidentă, că castrul *Aegrus* a trebuit să fie o trecătóre subfluviană, unde după poziția-i încântátóre a putut să fie și destul de poporată, avênd și un templu în onórea, — probabil a Minervei. — edificat pe stâlpi corintici, acărora resturi se priviau mai pînă la 1860.

După ocuparea maghiară¹ cu probabilitate se mai usuá castrul și care apoi deveni un loc de retragere, de apêrare contra năvălirilor tataré și turcesci. Istoria unгурescă pune aci și o monăstire catolică ciscercită, care ar fi sustat pînă la 1551. Eu sînt de părere, că istoricii contimpurani greșesc, cînd pun aci ființa unei monăstiri catolice: pentru că decă ar fi adevêrată afirmarea lor, atunci óre se pôte presupune, că Pontificii romani atît de puținți și clerul unгурesc, ar fi lăsat a se da perirei o avere și donațiune atît de considerabilă și cu atâtea donațiuni și perogative pentru clerul și biserica catolică? Se pôte că istoricii, ca Grisellini, Fesler, Horvath confundă castrul *Aegrus* cu *Egerul* din comitatul Heves, unde și pînă aci se află capitul și aședăminte eclesiastice. Dar fie ori și cum, aceea nu se pôte negá, că aci a fost un castru roman de mare însemnătate, ce avea templu divin și un port, unde pînă pe timpul lui Actum se adună vamă dela plutitorii cu sare veniți din ocnele transilvane.

Aceste ruine se mai pot încă vedé. — de și s'au exploatat pînă la batjocură și deridere, — în prejma Mureșului, pe un intravilan al contelui Szapári, care nu de mult a transferat la castelul lui din St. Petru o mulțime de petrii și monumente de o valóre istorică, aflate aci și cari dau dovadă că a trebuit să fie lucrare romană. Lucrare posterióră nu pôte fi, pentru că unгурii pe acelea timpuri nu posedeau nici idee de a construi castre, a ciopli petrii și a face drumuri suterane; dar mai probabil e, că unгурii la venirea lor aci luară tôte în primire și se folosiră mai

¹ Se află un soi de tatarî în Dobrogea cari se numesc »Magyer« și se enaréză că soiul lor a emigrat în Ungaria. Probabil unгурii noștri.

tardîu de aceste întărituri contra năvălirilor inimice și pe poporul român parte l'a folosit la apêrare, parte l'a supus sub varga feudală, lucrând agrîi și făcênd pe slavul stăpînilor nededați cu munca și căștigul.

Presupun cu posivitate aci un templu roman, pentru că bisericile creștine nu se construiesc pe stêlpi corintici. Aci nu se vede a fi fost ziduri, numai stêlpi pe cari eră construit acoperișul. Exploatările đilnice ce au trebuit să se facă, nu a lăsat nici o urmă, ca să putem derivá trecutul divinății romane. Barbarismul creștinesc, — de a desființa păgânismul, — nu a lăsat aci nimic mai mult, decăt pedestalul acelor stêlpi magnifici sub acărora adăpost pôte să scutiá đeul roman adus aci de legionarii Romei.

Istoricul Turocz afirmă că și anonimul, că: *solis Valachis sponte in Panonia remanentibus*. — Este de o mare însemnătate a cunoșce că, români-frățuți din părțile acestea, de regulă sînt postați în prejma rețelei drumului lui Traian aprópe de castre și municipii romane. Din care inpregiurare se pôte deduce, că acest popor a ținut pururea la proprietatea lui și aci a fost el colonizat în apropierea valului și de aci nici odată nu s'a depártat, ca să nu se mai rentórne.

Rețéua ce veniá dela Zurobara (Timișóra) la Mureșana (séu Tibiscum) aflăm Igrîșul, Saravola, Secușijul, Munarul, (castru). Nagy fala, Hodoșul, Badanul, Muranul, etc. etc. și pînă aci comune române-frățuțesce, cu o poporație curat andalusă și cu limbă ausonă. Cu o fisionomie expresivă pelasgă. Privești în ei o rasă robustă, bruni și inteliginți, acărora strămoși în forma lor și mai robuști nu a putut să servescă de alta, decăt a cuceri Dacia. Cu drept cuvênt a putut să istoriseze sapiențul M. A. Ubicini: Dacia este compactă și omogenă, acarei fisionomie, limbă, monumente, datine, veștinite și chiar nume, denótă originea latină. Tipul național este conservat în tótă puritatea prin corpul lor robust, prin inteligința lor neimitabilă, prin veștinite, cari par a fi imprumutate dela sculptorii columnei Traiane, reamintesc ruditatea fisionomiei, a foștilor luptători străbuni.

Istoria Igrisului (*Aegrus*), dela cucerirea unгурescă, incepe a fi redusă la o fortificare de a sustiné curent cu năvălirile musulmane. La 1241 acest fort devine în felul cel mai bîrbar devastat de mongoli, cari sub conducerea lui Caiuc străbat tôte regiunile Ungariei. Acesta neomenósă și selbatică adunătură de slămânđi, a fost total nimicítă de români bioreni la strimtorile Meseșului. Se afirmă de Feszler și Horváth, că aci regele Bela, séu Andrei II-lea ar fi fondat o monăstire, în care a instalat călugări cisterciți aduși din străinătate cu multe drepturi și moșii, despre cari aci nici o urmă. Eu, pre cum am afirmat mai sus, cred că este mai mult un zel de a se demonstrá ființa poporului unгурesc în părțile acestea. La 1551 acest fort totalminte s'a pus în ruină de cătră Mehemet, — și de atunce încócei, numai ca comună română figuréză în analele istoriei.

Români din Igrîș, după ce se mai liniștiră invasiunile, îi construiră aici comună formală și remaseră pe lângă religia de rital grecesc, conservativă și fidelă bravilor, cari li impuse acesta religie mai mult ca o dovadă, că români imperului oriental, au in-susit o cultură ce se esprimă în un limbagin străin. Semne de decădintă. Aci își păstrară cu multă scumpătate soiul, portul, limba și naționalitatea, — și pôte și mai multă istorie despre trecutul lor; decă erarchia serbescă ca o altă invasie mongolă, nu devastă și pînă și rugăciunea și altarul românesc. Dripit de atâtea vécuri acest popor, se miră omul scrutător, că cum acesta comună română aci isolată a mai păstrat cătrînța și limba ausonă, ce a cucerit mîntea și vederea tuturor bîrbaților. S'a putut formá óre acesta limbă

in vécul VII séu in XIV? Contrarii ar face bine să ni iscodéscă séu reale pe literații séu filologii acei sapienti, cari au pus in lucrare și au putut să inventeze limba velopică română și cum și in cari școli au putut atâta amar de român, să-și însușéscă acésta limbă, pe care o vorbește de o potrivă, frățuțul din Igrîș intocmai ca cei din Carpați, dela Istru și Balcani? ¹ Cătă rea vointă!

Matricula parohiei din Igrîș se dăteză dela 1600, este scrisă in limba sêrbéscă. Nici o tradiție nu ne șcie spune, că poporul român din acésta comună in ante de venirea sêrbilor cum s'a administrat in celea religiöse. Probabil că acest popor fidel tradițiunilor păgâne, nu mult interes a pus pe riligia creștină; pentru că el și până ađi nu se pöte despărți de credințele vechi românești. S. George, Rusalile, Vinerea-mare, Marți sêra, S. Toderul, Elele, Armingenul etc. etc. și alte sêrbători păgâne le veneréză cu multă promptitudine. Din care se pöte deduce, că românii au avut o religie pe care dênșii au conservat-o singuri in propria lor familie.

Românii din Igrîș au socotit cu trecutul lor, redeșceptați iș vor resbună prin veritabilă cultură, ca să-și pötă păstră și pe viitor cătrînța și limba velopică internațională vorbită de töte popöarele venéte. — Românii din Igrîș pörtă nume curat românești de es: Gallu, Găleancu, Brândescu, Bellu, Micsa, Mösă, Zamfir, Prodan, Tiaran, Geța, étă și un nume de obêrșie get. Dl G. Barițiu in o recensiuine ðice, că probabil că poporul get mare parte s'a romanisat, pentru că aflăm că mulți români pörtă numele istoric de Geța.

V. Saravolla.

Când s'a infințat acésta comună, oficiul de delimitare a compus o hartă teritorială, unde rețéua drumului Traian ce se estinde dela Mureșana inspre Zurobara, aci e semnalată cu numirea »Valu lui Traian«, care dovedește ființa și anticitatea românilor in comună. Numirea antică a acestei comune nu se șcie. Unii afirmă că municipiul Mureșana eră atât de estins, cât cuprindea sub teritorul seu tot ținutul Mureșului de jos. In acésta presupunere este öre-ce positif; pentru că decă luăm in considerare teremul paș cu paș, aflăm ruine, locuri unde öre când au existat edificii și urme unde in trecut s'au petrecut intêmplări a unei populațiuni istorice. La 1800 o societate de diletanți a esecutat öre cari săpături aci la Saravolla, unde a dat de urme, de suterane in cari eră meu și sêcară, monete romane cu deosebire de pe timpul lui Traian. Țêranii din acésta comună arând ogörele lor, află adese-ori monete de preț pe cari de regulă le vënd juvargiilor.

Cu privire la teremul dela Mureșul de jos e de mare insemnătate mărturisirea lui Ptolomeu și Strabo: că municipiul »Tibiscum« a existat la incurgerea Mureșului in Tisa. Decă acésta presupunere este basată pe adevêr; atunci numai Mureșana (Cenadul) a putut să fie Tibiscum.

Grisellini afirmă, că Tibiscum s'a numit mai târđiu și Sunad, pentru că un principe cu numele Sunad l'a reedificat de nou și care a stăpânit locurile acestea, dela Mureș până la Horom.

¹ Pe când fusesem in Orient, am convenit cu niște români din Bălcani. Vorbiau förte clar și cu un latinism limba română. Enarau: că sânt superbi de originea lor latină, nu se amestecă cu nici un fel de ömeni séu nêm bulgăresc. Nu sânt mulți, numai vr'o câteva catune, cari au intre sine öre-care comunicare prin care iș conservă latinitatea lor. Cu greu li poți dobândi confidența; dar decă s'au convins, că ești de nêm; atunci poți să ascuți multe intêmplări de un interes istoric.

O altă afirmare alui Birken Z. »Der Donau Stand« scrisă la 1664, afirmă, că Beceiul de ađi a putut fi municipiul Tibiscum, — pöte pentru că este in apropierea Tisei, unde se află și o comună cu numele Sanad? Acest municipiu nu a putut să fie in părțile Beceiului, din causă, că teremul acesta a fost numai o vêrsare de apă și comunicarea eră imposibilă. Inse mai probabil este, că Mureșana avea numirea antică, de »Tibiscum« cu töte regiunile sale, in cari eră castrele dela Aegrus, Saravola, Tapea, și Mureșana, până la incurgerea Mureșului in Tisa, care se ncepea dela Priamus (Perjamos.)

Pe tablă Peutingeriană¹ aflăm doue municipii cu numirea »Tibiscum« unul ca și cale finală dela Laderata, alta pe rețéua drumului Sarmategte și ambele situate in acelaș loc presupus la gura riului Bistrița apröpe de Caramisedes. Dar, mai probabil ar fi presupunerea și afirmarea lui Ptolomeu și Strabo, că la gura Mureșului. Unde s'au aflat urme de un municipiu de o estindere legată cu rețéua drumului Traian.

Saravola e poporată de români frățuți, cari sub tutela erarchiei sêrbe, nu au făcut mari progrese; inse ca și românii din Igrîș sânt conservativi in cele naționale și nu incăpe nici o dubietate, că o cultură dréptă și rațională ar face din ei un popor vrednic de atâta anticărie străbună, peste cari ađi cu atâta nepăsare trage brazda ogorului seu.

V. Grozescu.

Setea.

Pöte este momentul bine ales, in acest timp de călduri tropicale, de a ðice câteva cuvinte despre sete, de acea necesitate de a introduce licvide in canalul nostru alimentar. Setea amintește omului, că e necesar de a repară perderile organismului seu. Acésta senzațiune se desvöltă când proporțiunea apei din sânge este diminuată: in urma căldurei atmosferei, séu prin lucrări corporale, esercițiuri forțate, in fine prin töte acțiunile diverse ce redică temperatura corpului și activeză circulațiunea.

Ceea ce probéză, că setea este cauza diminuării apei in sânge, este că se pot desalteră câinii injectându-le apă in vine. Eminentul physiologist Claude Bernard a făcut relativ la acest sujet o curiosă esperință: După ce a practicat la un căne o deschidere ajungând până la interiorul stomacului, lipsi animalul de apă in timp de câteva ðile, pe urmă i presintă să bea öreșcare cantitate de liquid, avënd îngrijirea de a ține deschis orificiul gastric. Apa se scurgea îndată ce eră in stomac, animalul nu pută să se desaltereze și setea sa nu se potoli decât când fu inchisă deschidetură stomacală. Acésta esperință arată nu numai că introducerea apei in sânge este necesară, pentru a face să dispară setea; dar că nu s'ar puté atinge acest rezultat prin singura umeclățiune a cavitații bucale.

Simțirea setei nu este aceeaș pentru töte persoane. Se șcie, că ea este mult mai vie la femeii decât la bărbați. Rară la bêtănêța și désă in copilărie. Se crede generalmente, că laptele fiind liquid, constituie o beutură capabilă de a potoli setea copiilor ce sânt încă la doică. Acésta idee este greșită.

¹ Este numită astfel, după invêțatul dela Augsburg, Conrad Peutinger (an. 1540). El a fost posesorul copiei făcute in sec. XIII de un călugăr dela Colmar după originalul chărției geografice desemnată sub imp. Alesandru Sever la 222—235. (Veđi G. Tocilescu Dacia ant. rom. pag. 439.) Acésta chartă se deosebește de »Orbis-Pictus« desemnată sub August.

Laptele este un aliment, ce când odată a suferit în stomac un început de digestiune, provocă din contra sete. De aceea se vede în toate Țările, că copiii după o abundență sugere, se agită, Țipă, par a cere ceva; ei au sete și acesta dorință trebuie satisfăcută îndată, dându-le câteva lingurițe de apă nu prę rece amestecată cu puțin zahar și aromatisată cu câteva picături de apă de flori de portocale. Cu această beutură simplă veți ușora funcțiunile lor digestive și le veți procura o satisfacțiune plăcută.

Simțirea setei ne dă suferințe mult mai mari decât fόμεa.

Este cunoscut, că putem răbdă mai mult timp fόμεa, decât setea.

De câte ori călătorii din deșerturile arđetore ale Africei, pentru a-și domoli setea, au avut curajul de a bé un liquid fôrte desguștător ce conține stomacul camilei!

În fiziologie distingem trei feluri de sete: setea propriu Țisă, aceea a alimentațiunii și setea morbidă. Cea dintei vine de o manieră periodică, câte odată mai mare, câte odată mai puțin intensă și a fost considerată ca un fenomen cu totul sensibil și numită locală, pentru că o facem ușor să dispară și nu este necesar de a bé pentru acesta, de vreme-ce se pôte înșelá prin mijlocul liquidelor séu făcându-se să parvină în sânge apă prin alte căi decât prin căile digestive. Așá se ceteșce în »Istoria călătoriilor și descoperirilor nordului de Forster« următorul fapt curios: O corabie mergând dela Jamaica în Englitera, suferi de o furtună așá încât călătorii au fost siliți să se scobore în chalupa¹. Îndată fure cuprinși de o sete ardentă. Căpitanul i sfătui să nu bea de loc apă de mare, pentru că efectul pôte fi vătămător. El îi invită să urmeze exemplul seu și pe dată se cufundă în mare imbrăcat, ceea ce repetă mai de multe ori și de câte ori eșia din apă, el și cei ce urmau exemplul seu, găsiau că setea lor pentru câtva timp s'a stins. Mai multe persoane rideau de densus și de cei ce urmau sfaturile lui, dar aceste persoane deveniră așá de slabe, că în câteva Țile muriră. Cât priveșce căpitanul și pe cei ce se cufundau de mai multe ori pe Ți în mare, ei își conservară viața 19 Țile, la sfârșitul cărora fură scăpați de o altă corabie².

A doua varietate este aceea ce dă introducerea alimentelor în stomac, a calităților lor mai mult séu mai puțin stimulante; ea revine séu în timpul prânșului, séu mai adese câtva timp în urmă. A treia varietate în fine provine din o stare de slăbiciune generală. Sînt încă și alte modificațiuni, care abia se pot determina. Așá se vęd unii indiviȚi, ce sufer de o sete continuă, ce beu la fiecę moment, pe când alții n'au de loc sete și nu beu nici odată séu fôrte puțin când prânșesc.

Căldura atmosferică măreșce energia setei și grăbeșce reintorcerea sa periodică. Acelaș efect atěrnă dela uscăciunea atmosferei. Setea acompăniěză asemenea cea mai mare parte din afecțiunile morale. Deprinderea modifiă setea, pôte să o facă rară séu aprópe continuă; după obiceiul de a bé mult séu puțin. În stare de bôlă setea pôte fi mare séu mesurată ori suspendată. Setea se măreșce în un numer considerabil de bôle, mai cu sémă în afecțiunile febrile, în casurile cele mai dese de inflamațiuni de stomac și de intestinul gros, în hydropsie, phthisie și în fine în hydrophobie.

În ori ce cas de bôlă nu trebuie nici odată să potoleșci setea prin o mare cantitate de liquid luată o

¹ Mică barcă ce este totdeuna legată dinapoia marilor corăbii.

² Forster. 1787. Vol. I pag 341.

singură dată; puțin și des, eță o regulă de care nu trebuie nici odată să ne depărtăm.

Beți dar când aveți sete, beți apă próspectă puțin alcoolisată séu adiționată de o a patra parte de cafea; păziți-ve numai de a absorbe în mare cantitate beuturi cu ghiață, ce pot, mai cu sémă când cineva este în transpirațiune, a fi cauza multor bôle grave.

A. Dinga.

Căntece haiducești din Ardeal.

— Din Ținutul Borgoului. —

VIII.

Murguleș copită mică,
la mai du-me la potică!
În poiana cu pădure,
Unde mândra stringe mure.
Și me du în valea sēcă,
Țiua iute să ne trecă.
Când o fi decătră sēră,
Înapoi să 'ntorcem őră.
Ca côlea când o 'noptă,
Să-mi cerc durda ce-o puté,
De-o puté să nimerescă,
Ciocoi să-i prăpădescă.

IX.

De când plaiul l'am lăsat,
Traiul bun eu l'am uitat.
Arma'n sin mi-a ruginit,
Nimic n'am agonosit.
Me 'ntorsei pe plai departe,
Unde sóre nu străbate;
Sub frunș de brădișei,
Pe-unde trec turme de mei;
Și ciocoi bogăți cu vite,
Și curerele' ticsite¹.
Nu șciu turme luá-le-aș,
Ori chimire sminci-le-aș²,
Că nu-i vreme de perđare,
Că s'aude'n depărtare
Sgomot de poteră tare.
Frunșă verde de pe munte,
la veți frate ce s'aude!?
Graiu dulce-a mândrii mele?
Ori sgomot de poteră grele?
De a fi puica mea frumósă,
Ad-o domnul sánătósă!
Țilele să-mi indulcescă,
Sufletu să-mi recordescă.
ěr de-o fi poteră grea,
Care-mi vré viața mea;
Să vie! că am o flintă,
Pentru potiră gătită.
Să-i pun plumbu sub suóră,
Să străbată 'n inimioră.

X.

Mult mi-i dor și mult mi-i sete,
Să vęd frunșă 'n codru verde,
Să-mi mai string vr'o șapte cete.
— Primăveră, mama noastră,
Sufală bruma din ferestă
Și zăpada de pe cóstă
Și ne face őră cale,
Să putem străbate 'n vale,
Pe murgușii noști călare,
La brău 'narmați cu piștôle.

I. Dologa.

¹ Chimir. ² Indesate, hătute. ³ A luá cu puterea

Cruțarea.

Mai toți oamenii nu sunt astfel situați, încât să nu trebuie să cruțe. Dar ei cruță în cele mai multe cazuri din speșele necesare, cruță în mâncare, în locuință, în schimburi, cruță în toate, cari sunt tot atât de necesare pentru sufletul omului, ca și pâinea și carnea pentru trupul lui.

Ei nu recugetă, că ar pune de-o parte tot acesta sumă, ce și-o detrag trupului și sufletului lor, decât n'ar cheltui-o pe acele mii de lucruri bagatele, pentru cari banii cheltuiți sunt ca și când i-ar fi aruncat pe ferestă afară.

Și e de însemnat, că sensul adevărat al cruțării se află mai mult la cei bogați, decât la cei de stare mijlocie și foarte rar la cei seraci. Sunt milionari, cari nu aruncă nici o epistolă în corfa pentru hârtii netrebuințioase, fără de a stringe foia a două nescrisă, ce o întrebuintează erăș pentru concepte, ba nu arare ori pentru de a scrie pe ea epistole; și în multe cazuri se adevărește sensul acesta, care se arată firește și în afacerile lor comerciale, ca isvorul avuției lor.

La din contra șcim și acesta, că modul de a cruță și în cele mai amerunte se privește ca ceva ridicul, cu atât mai tare, cu cât mai jos ne scoborim în păturile poporului. Cine nu cunoște anecdota despre englezul, care a întrebat pe o femeie seracă, soția unui diler, de ce nu lucrăză bucățica de pământ, ce se ține de casa ei. »Dumneșle! răspuse ea, legumele sunt așa de eftine, la ce să mai muncesc!«

Observarea acesta o pôte face mai fiecine la servitôrele sale, cari sunt de regulă ființele cele mai risipitôre, nu numai cu lucrurile stăpânilor lor, ci și cu ale lor proprii. Și cine nu va fi observat acesta, va concede totuș, că sensul născut pentru cruțare trebue să se tradeze la servitôrele nôstre cu ocașia împlinirii servițiului lor, și servitôrea, care a risipit pe timpul servițiului seu, nu se va puté desvêta de acesta, nici când va sta pe picioarele sale proprii.

Ea și atunci va aruncă în mod mecanic rămășițele, cari încă s'ar puté întrebuința, va lăsa în totă ziua cuthia cu chibrituri pe vatră, până ce se aprind de para focului și ca și ôrecând la stăpâna sa, va lăsa și acasă să-i fugă laptele mai totdeuna în foc. Și de se va întempla ca bărbatul să o facă atență la acesta și că risipește neprecaut, îndată se va face roșă ca piperul de mânie. Și-i va răspunde cu ton indignat: »Da nu te face ridicul!«

Și ridicul li pare și celor mai multe femei din clasele mijlocii, decât te încumeți a le observă, că ele ar trăi mai îndemână și mai fără grijă, decât ar cruță în sensul adevărat al cuvântului.

»Iubita mea! Va trebui să ne restringem puțințel.« Câți capi de familie n'au rostit vorbele aceste cătră soțiile lor în decursul anilor din urmă în variațiunile cele mai diferite! Fiecare cêrcă să se restringă. Lumea întregă află de-odată necesar a se restringe Ministrul de finanțe propune necesitatea acesta suveranului seu, directôrele de bunuri șefului seu princial. Principi domnitori desființeză teatrele lor. Mulți nobili își vënd bunurile atrăgêtore dela țeră, numai pentru de a cruță și lordi englezi fac spre scopul acesta călătorii în continent.

Aice alungă unul pe servitorul seu al doilea, dincôce o mamă de familie pe servitôrea pentru toate. Ministrii dau numai două dineuri pe lună, în locul celor obligate cinci și tot spre scopul de a cruță unge mama pânea copiilor sei foarte subțire cu unt — toți, începând dela treptele de sus ale societății, până la treptele de jos, dela nobil până la cerșitor, toți se încêrcă a cruță.

Am puté să credem, că de va dură acesta tot așa, lumea ar trebui să devină foarte avută.

Dulapurile wertheimiane ar trebui să crape de comorile grămădite într'ensele și bancele de cruțare să se umple peste curênd. Dară nu e așa. Pe lângă totă cruțarea, se mărește numărul seracilor și acesta din simpla causă, pentrucă majoritatea cruțătorilor se încêrcă a cruță în mod nepotrivit.

Cum și unde să cruțăm? Răspunsul la întrebarea acesta i-a costat deja pe mulți mii de lacrimi și nopți nedormite. Vrênd și noi să ne încercăm a ne apropiă de deslegarea ei, trebue să ne restringem strict la imperiul mamei în familie.

Cătră acesta mamă resnecăjită a dis așa dară bărbatul seu: »trebue să ne restringem« și în ascultarea dorinței esprimate, pune ea a doua și numai jumătate din cantitatea îndatinată de fire de cafea în rîșniță, seu în locul fripturei așteptate, ea pune la amieși pe mêsă o mâncare de aluat.

»Nu, iubita mea!« esclamă parintele de familie indignat, o bucățică bună de carne trebue să am. Din mâncare nu trebue să-mi incepti a cruță, chiar și din cauza copiilor nu, căci lor li-i trebuitôre o hrană bună, cu privire la creșcerea lor repede.«

»Me voi încercă mai bine a cruță în garderobă.« cugetă soția, și-si înădușește în sine în mod eroic dorința mult cultivată, după o mantă nouă.«

Familia se invită. Bărbatul în îmbrăcăminte de salon, ce nu lasă nimica de dorit, intră în odaie și se anunță gata de plecare. Soția își ia pălăria și mantéua.

»Da încă nu e gata mantéua ta cea nouă?« întrebă bărbatul superat.

»Da... mantéua e într'adevăr încă foarte bună. — și eu am voit s'o cruț,« gângăvește soția.

»Din îmbrăcăminte nu se pôte cruță,« sună răspunsul energic; ce-ar gândi oamenii, decât ai veni la nuntă în mantéua acesta purtată și nemodernă?«

Consecința încercării neisbutite de cruțare e, că în loc de a merge pe jos, ei comandă în colțul cel mai de aprôpe o birjă și cumpără iute în întéilea magazin de confecții, pe lângă care trec, o mantéua scumpă, care nici nu convine gustului cumpărătorilor. — Și câte grame de cafea mai mult ne puteau întrebuința din plata superfluă a birjarului!

Mama nôstră e una dintr'acele femei bune și răbdătore, care nu rezonéză. Ea nu dice nici un cuvânt, numai își răfuește în taină esemplul. Dară nici cu propunerea a se lăsa de exercițiul copiilor pe pian și a trâmite băeții mai bine la școla de meserie, decât la gimnasiul scump, încă nu pôte reuși.

»In toate poți cruță, numai în invêțământ nu!« răspunde soțul. »Afară de acesta, invêțământul e unicul lucru, ce-l putem da copiilor nôstri ca capital pentru viața întregă.«

Ea voiește să alunge servitôrea, dară el răspunde: Ce fel! nu ești destul de necăjită?«

Astfel merg lucrurile tot înainte și totuș ca trebue să audă mai în fiecare și vorba stereotipă a bărbatului seu: »Trebuie să ne restringem.«

Nu e acesta de desperat? Nu, mame de familie, nu e de desperat! Căci spre mirarea nôstră, tocmai în contradicția care v'a doborit astfel la pământ, se află unica deslegare adevărată a acestei întrebări.

Nu trebue să căutăm a cruță numai într'o direcțiune, ci trebue să facem acesta în toate direcțiunile, dară în fiecare numai atât de puțin, ca să o simțim numai supraficial și nu în detali.

(Incheierea va urmă.)

Averchiu Macoveiu.

Câmpu-Lung. Rucăr. Dimbovicióra.

II.

După câteva minute de repaus, plecarăm mai departe pe Dimbovicióra in sus și ajungând la pölele unor munți inalți, ne pomenirăm de odată in fața unui spectacol uimitor. Calea pe care urmam, ne conduse într'o strimțore de munți așa de mărețá, cum nu vëquserăm nici odată până atunci. Inchipuiți-ve un munte urias crepat in doue pe la mijloc de sus până jos. Jos prin fundul acestei crëpături se cobörá la vale päriul Dimbovicióra rostogolindu-se peste bolovani cu un vuet profund și monoton. La stंगा și la drepta päriului doi päreți gigantici de granit se inaltá drept in sus până la cer. Vërfurile lor par une-ori a se impreună și amenințá a cädé peste trecători.

Ajunși in acéstá strimțore, remaserăm uimiți. Un sentiment de frică și de respect amestecat in acelaș timp cu un viu sentiment de plăcere ne cuprinse inima. Erá ceva sublim.

Calea nöstrá mai departe spre peșterá ducea prin acéstá strimțore. Cărarea, pe care trebuia să inaintám, erá atât de îngustá, incát abia putea să mergic pe densa un cal. A strebate cu trásura prin aceste locuri, este peste putință. Cărarea inaintézá când prin drepta când prin stंगा päriului, de unde resultá cá drumețul e nevoit a trece cu calul prin apă, traversând päriul la fiecë moment, când din drepta in stंगा, când din stंगा in drepta. Une-ori strimțorea se lărgesce puțin și cărarea se urcă pe costá in sus. Atunci priveliștea devine și mai sublimá. De-asupra capului veđi päreții de granit ascunși cu vërfurile in nori, ér la picidore o präpastie adancá, al cărei fund este udat de apa Dimboviciorei. Un paș greșit din partea calului și poți să te rostogolesci cu cal cu tot in fundul adancimeii. Caii inse, deprinși cu acest drum, păšesc cu atáta precauțiune și siguranță, incát n'ai decát să-i lași in voia lor și poți să-ți urmezi calea pe deplin liniștit.

Inaintaserăm deja prin acéstá strimțore romanticá mai bine de o orá, fără ca să-i dăm de capët. Și nici nu doriaam par'că să se isprăvescá, atât erá de mare farmecul frumuseților, cu care ne incántá aproape la fiecare paș.

O intemplantare ne așteptată inse nu intârziá a veni să ne tulbure plăcerea.

Erá cam pe la 12 ore. Mergând tot inainte prin strimțore cu sufletul plin de admirațiune pentru minunile naturei ce ne incungiurau, de-odată băgarăm de sémá, cá incede a se intunecá impregiurul nostru. Ne uitaram in sus. Un nor negru se vedea trecënd pe de-asupra stâncilor.

— Am pățit-o! Are să ne plouá. O să ne-apuice o furtună! esclamau dintre noi unii cam ingrijați.

— Aș! diceau alții, nu ve fie frică. Nu vedeți cá norii se duc incolo și nu vin după noi.

— Ce cređi dta, are să ne plouá, séu vom scápa de asta-datá? intrebá unul din călăreți pe țeranul care ne conducea.

— De, boerule, nu știu nici eu. Pöte să trecá, dar pöte să ne și plouá.

— Mai e mult încă până la peșterá?

— Mai este pe jumetate cât am venit până acum.

Veniserăm mai bine de doue ore, prin urmare mai erá încă până la peșterá aproape un ceas.

— De am scápa măcar până acolo. Acolo cel puțin am fi la adăpost. Dar aici, in acest loc inspăimântător?.. Vai de noi, decá ne-o ajunge vr'o furtună.

Escălămări de felul acesta se auđiau din tóte pärețele. Cu toții de-odată incepurăm a da zor cailor, ca să ajungem mai curënd la peșterá.

— Curagiu! Să n'aveți nici o témá! mai diceau unii din companie. Priviți cum se imprăștie norii.

Abia resunará inse aceste cuvinte, când de-odată ne pomenim cá incep să cadá rar și indesat niște picături de plöie mari, ca bóbele de porumb. In acelaș timp cerul se vëđu luminat de un fulger viu, după care urmă bubuitul lung al unui tunet inspăimântător și incepü să cadá peste noi o plöie torențialá.

Ce erá de făcut? Situația in care ne aflam, nu erá nici decum plăcutá. Decá eram numai bărbați in companie, mai trecá ducá-se. Dar erau și dame numeroșe. Apoi cei mai mulți dintre noi nu-și luaserá nici o hainá mai grósá pentru a se scuti de plöie, decát dör câte o simplá umbrelá. Dar și acei care aveam cu noi vr'o manta mai grósá, până să oprim calul, până să scótem mantéua și până s'o imbrácám, ne-am pomenit udați până la piele.

Cu tote cá plöia își urmă cursul ei, și fulgerele nu mai voiau să inceteze, unii din companie și-au continuat drumul inainte, fără să se mai dea jos de pe cai, in speranță cá vor ajunge incurënd la peștere, séu vor găsi in cale vr'un alt adăpost. Alții inse ne deterám jos și așteptaram inșirați pe lângá päreții de stâncá și cu umbrelele deschise in mână ca plöia să-și mai potolescá furia.

Cu ocazia acéstá s'a intemplant și un mic accident, care a mărit intru câtva efectul inspăimântător al furtunei. Anume: o damá, vëdënd cá incede a plouá, ș-a deschis iute umbrela, ca să se apere de plöie. Calul speriat de umbrelá, făcú o mișcare mai repede ca de obicei. Atunci dama își perdü echilibrul și cädü. Noroc inse cá a cädut pe o bucatá de päment móle, acoperit cu erbá și cu mușchiu verde.

Mai mulți inși sárirá numai decát să-i dea ajutor. Când au redicat-o de jos, erá leșinatá puțin, dar incurënd își veni in simțiri. A remas numai cu-o micá sdreliturá la mâna dreptá.

Cam in acelaș loc și timp, intocmai același accident i s'a intemplant și unui tinër călăreț, cu deosebire numai cá acesta, după ce a cädut de pe cal, s'a și sculat numai decát singur, fără nici un ajutor, ca și când nimic nu i s'ar fi intemplant.

După așteptare de câteva minute plöia mai lăsá puțin din furia cu care incepuse a cadé peste noi. Fulgerele și tunetele devenirá mai rari.

— Dar ce este de făcut acum? se intrebá fiecáre din noi. Să mergem in starea in care ne aflám, călare prin plöia încă un ceas inainte până la peșterá și să ne espunem prin acesta sánătatea in pericol? Séu să ne întorcem mai bine îndërët la Rucăr (cale de doue ceasuri) și să renunțám la plăcerea de a vedé peșterea, pentru care făcuserăm deja un drum atât de mare dela Câmpu-Lung până aci?

Ne aflam într'o dilemá, din care nu erá tocmai lesne de eșit.

Dama, care cäduse de pe cal și încă câteva persóne, care o insoțiau, s'au intors numai decát îndërët spre Rucăr.

Ceilalți inse, majoritatea, ne-am decis să mergem inainte, mai ales cá in apropierea peșterei ni se spunea cá se aflá mai multe case țeránesci, unde la trebuintá vom puté să ne adăpostim, să ne incăldim

și să găsim și ceva de mâncare. Incalecărăm deci din nou pe cai. Dar ce incalecare! Șeua de pe cal eră udă, hainele de pe noi leorcă de apă și ploia de sus nu incetase încă și nici nu eră speranță să inceteze curând. Noue inse acum ce ne mai pásă?.. Mai mult decât cum eram, tot nu putea să ne ude ori cât ar mai fi plouat.

O pornirăm înainte. După cale de un jumetate de ceas, vedurăm că strimțorea se lărgește din ce în ce și ne aflarăm de-odată într'o poiană verde incungurată de dealuri. De pe cōstele dealurilor surideau spre noi mai multe case țărănești. Eră un mic sat ascuns par că de lume în aceste locuri retrase.

Intrebând, aflarăm că acest sat se numește Dimboviciōra și că de aci nu mai este decât forțe puțin până la peșteră.

Incepurăm să respirăm mai liber.

O țerancă se oferi să ne aștepte, pe câțiva inși, când ne vom întorče dela peștere, cu mēsa gata și cu mēncări calde.

Am primit cu plăcere acēstă propunere și plecărăm mai departe. Ploia cădea mai domol și norii pe cer se mai răriseră puțin.

Poiana deveni őr din ce în ce mai strimță și de-odată ne pomenirăm din nou într'o strimțore tot așa de îngustă ca cea de mai înainte.

Încă câteva minute și ne vedurăm în fața unui zid gigantic de stâncă, care părea că se urcă până la cer. Din fața acestui zid la înălțime ca de vr'o dece metri dela nivelul pârului Dimboviciōra căscă spre noi o gură largă și intunecōsă. Eră gura peșterei Dimboviciōra.

Acolo mai mulți inși, bărbați și dame, care visiteră deja năuntrul peșterei, stăteau și așteptau să inceteze ploia, pentru ca să se pōtă întorče őr la Rucăr.

Ne deterăm și noi jos de pe cai și ne urcarăm spre intrare. Ajunși acolo, ne-am aprins fiecare câte o luminare de cēră, adusă anume pentru acest scop dela Rucăr și am intrat în sinul intunecos al peșterei.

Un spectacol măreț ni se presentă ochilor.

Inchipuiți-ve o boltă lungă, uriașă, care străbate din ce în ce mai adânc în sinul de pētră al munților Carpați, atât de adânc încât ți-se pare că nu mai are sfērșit. Din bolta principală la stânga și la dreapta se desfac alte bolte secundare de aceeași mărime, care la rēndul lor străbat și ele sinul munților în diferite direcțiuni și unele la o distanță care ți se pare de asemenea infinită. Intrat aici, ți vine să cređi, că te-ai coborit, ca eroii din poveștele poporului român, pe lumea cealaltă, sēu că te afli rătăcind printr'un labirint suteran fără de margini.

Starca în care ne aflam după ploie și atmosfera rece și umedă a peșterii nu ne-au permis ca să visităm cu de-amēnuntul tōte părțile acestui labirint și să admirăm tōte minunile, ce natura a ingrămădit în acest loc.

Pentru ca să poți face acēsta, ți-ar trebui mai multe őrre, ba ai avē ce să admiri și să studiezi aici mai multe ȃile chiar.

Noi a trebuit să ne mulțămim numai cu o privire superficială de abia câteva minute.

Eșind din intunerecul peșterei őrăși la lumina ȃilei, o surprindere plăcută ne așteptă. Când am intrat, plouă încă; őr acum? sōrele strălucia în tōtă splendorēa sa, trimițindu-ne niște rađe căldurōse, cari pentru noi, plouați cum eram, prețuiiau forțe mult.

Ne aședarăm deci în rēnd la gura peșterii ca să ne încăldim la sōre și ne intinserăm mantalele pline de apă pe stânci ca să se usuce.

Peste o jumetate de oră eram din nou călare cu toții spre Rucăr. Unii s'au dus înainte, őr câțiva

inși, bărbați și dame, ne oprirăm în Dimboviciōra la o casă țărănescă, unde stăpāna casei cu care vorbirăm deja ne așteptă cu mēsa intinsă.

Țuica gustōsă, ochiurile de ou, puii fripti, māmăliguța cu unt prospet și vinul vechiu ce eră pe mēsa, erau tocmai bune și la timp venite ca să ne restabilească puterile și să ne compenseze pentru suferințele ce ne-a causat ploia.

Pe la 5 ore eram în Rucăr și pe când inseră, intram în Cāmpu-Lung. Un somn dulce, care veni peste nōpte să ne inchidă genele și să ne legene în recreatōrele lui brațe, ne făcū să uităm a doua ȃi tōte ostenele și pericolele prii care am trecut și să remānem numai cu amintirile plăcute ale ȃilei precedente, amintiri care cred că vor remāne neșterse pentru totdeuna din inima celor ce au luat parte la acēstă excursiune.

P. Dulfu.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șciri literare și artistice. *Dl. Valdubea*, sculptorul român care lucrēzā la Florența, a avut succese noue; atelierul seu a fost visitat de diferiți critici de arte. — *Dl. Voinescū*, un tiner pictor român, care ș-a făcut studiile la Paris, s'a rentors la București, unde va espune mai multe pânze.

Frontonul Ateneului Român din Buouresol. *Dl. C. Esarcu*, dorind a face din acest fronton un adevērat lucru de artă, s'a adresat mai întēi dlui Grigorescu, distinsului nostru sculptor, care, scrie „Națiunea” se și apucă să intocmēscă un plan, avēnd de subiect o scenă mitologică. Din intēmplare, directorul Ateneului ducēndu-se la castelul Peleș, fu intrebāt de regina asupra cestiunii. Firește că dl Esarcu se grābi atunci să solicite avisul distinsei poete care a cāntat Vērful cu dor și care își face o plăcută ocupațiune din studiul istoriei, tradițiilor și legendelor Romānilor. Se pare că regina cugetase deja la subiectul ce se cuviniā să figureze pe frontonul Ateneului român; căci cu o deosebită satisfacție, primi să-și dea părerea. Ni se asigură, că dl Esarcu se află în posesiunea unui manuscris dictat chiar de Maj Sa și care cuprinde un episod din luptele Dačilor cu Romanii, aceste doue popōre antice dela care tragem originea nōstră.

Reviste. *Revista Literară* din Bucureși, nr. 5 și 6, anul al 8-lea sub direcția dlui Th. M. Stoenescu, conține: Lăsați-mi-o! poesie de Th. M. Stoenescu; Metafisica amorului după Schopenhauer; Me tem, poesie de Th. M. Stoenescu; Gânduri, poesie de A. C. Bacalbașa; Scāndura, poesie de Smara; Dēcă... poesie de Th. M. Stoenescu; O colindă în proză, după Dickens de L. Șaineanu; O flōre 'n vēnt, poesie de V. V. Parapeanu; Prolegomene filosofice de B. Florescu; Vedenie, poesie de M. Demetriadi; Muma copilului, roman de Th. M. Stoenescu; Peste Dunāre, dramă de Gr. Ventura; De-ai șei, poesie de Traian Dumitrescu; Dōmnei, poesie de B. Florescu; O Meditație de Orion.

Biblioteca pentru tinerimea romānă. Din publicațiunea acēsta edată de Societatea pentru cultura și literatura romānă în Bucovina, a eșit broșura a șesea, care conține următōrea scriere potrivită pentru tinerime: »Vasile Poporean. Amicul șcōlei.« Autorul nu este insemnat.

Cārți de șcōlă. ȃilele aceste vor apārē în editura Librăriei N. I. Ciurcu în Brașov, următōrele cārți didactice pentru șcōlele populare romāne, de dl I. Dariu: »Elemente de fisicā,« pentru șcōlele popor. cu mai multe figuri intercalate în text. Prețul unui esempl. legat 30 cruceri. »Geografia patriei și elemente din geo-

grafia universală, pentru școlile pop. rom. Cu 12 figure și cu mapa Ungariei colorată și împătită în comitate. Prețul broșat 25 cr. legat 30 cruceri. »Istoria patriei și elemente din istoria universală, pentru școlile pop. rom. tractată după metoda biografică în două cursuri concetrice, cu portretele mai multor regenți și bărbați aleși. Prețul broșat 20 cr., legat 25 cruceri. Aceste cărți didactice pentru școlile populare rom. sânt lucrute după cerințele celui mai nou plan ministerial.

Litografie și xilografie română. Dl Theochar Alexi, cunoscutul nostru novelist și proprietar de tipografie în Brașov, a înființat în stabilimentul său tipografic un despărțământ de litografie și xilografie.

Diaristio. *Luminătorul*, care a început să apară erăș de două ori pe săptămână, desminte șcirea că ar trece în posesiunea dlui dr. Cornel Diaconovich.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. Dl *Gabrielescu*, tenoristul liric al Teatrului Național din București, a fost angajat la teatrul »Carlo Felice« din Genova pentru a cânta în »Otello« al lui Verdi. — *Dra Elena Padure*, cunoscuta cântăreță română din Brașov, va debută în stagiunea de ernală la teatrul din Pilsen, ăr pentru véra viitoare s'a angajat la teatrul din Marienbad.

Adunarea din Oravița a Societății pentru fond de teatru român, care se va ține acolo în zilele de 25 și 26 septembrie n., de sigur are să fie una din cele mai frumoșe adunări câte a avut pân' acum această societate. Comitetul arangiator ș-a achitat escelent însărcinarea, căci a compus o programă socială-artistică, ce ofere plăcerile cele mai mari. Concertul ce se va ține cu ocaziunea aceea, va fi o adevărată emulare între corurile vocale din impregiurime, căci fiecare punct va fi executat de alt cor român. Un fapt acesta de care putem să fim mândrii. Balul asemenea promise a fi neuitat. ăr în adunare se vor ține discursuri literare. Tote aceste, credem, vor atrage lume multă și din depărtare. ăr cei din părțile acele de sigur se vor adună toți.

Millo și Alecsandri. Din incidentul debutării bătrânului artist Millo la Huși, un corespondent de acolo al »Românului« face o aprețiere interesantă a activității acestuia și a dlui V. Alecsandri pe terenul artei teatrale. Bătrânul Millo, scrie corespondentul, nu mai are astăzi vigorea tinereței necesară pentru a înflăcăra pe spectator. Ceea ce inse păstrează din talentul său neimitat e mimica și jocul admirabil de scenă. Greutatea pronunțării cuvintelor, tremurul fisicului din cauza anilor mulțiori ce-i are, opresc mult desfășurarea talentului său în totă splendorrea lui. Millo intrupază în el o anumită perioadă din istoria teatrului românesc. Sânt pe scenă atunci când ernală în lăgan teatrul nostru, a putut conlucra mult cu talentul lui ca să ridice meritul scenei române, ajutând el cu jocul pe primii noștri compozitori de teatru: Alecsandri, Negruți, etc. Creând pentru prima oră roluri, a putut ea să și le intrupeze în așa grad că astăzi noi cești tineri când șicem Millo, șicem în același timp »Cucóna Chirița«; intru atâta s'a identificat. Cu timpul inse scena română a eșit din fasa ei de naștere. Astăzi. cerințele teatrului sânt multe și mari. Se simte nevoia de ceva de artă, drame, opere; lucruri cari covârșesc puterea creatore de până acum a Românului. Din cauza acesta vedem invasiunea mare de piese străine. Pentru a intrupa aceste noue roluri, cerute de cerințele timpului de acum, au trebuit șmeni noi și constatăm cu mândrie, că scena română numeră acum câțiva buni actori,

cari au reușit a-și apropiă totul. Față cu această schimbare ce a luat teatrul român, Millo a stat și stă în urmă. Și astăzi nu e pentru noi decât vestigiul grandios al primei perioade a teatrului român. Repertoriul său dramatic e alcătuit din acele piese cari ași s'au șters. Nu ne incântă decât cu amintirea trecutului. O cucóna Chirița astăzi nu mai pôte fi. Se găsesc acum alte tipuri și mai originale, cari în acelaș grad pot incântă publicul, și Caragiali până la un punct a reușit în caracterizarea lor. Din această cauză mulți din cei recunosători i-am aușit șicând că de giaba se așteptase la ceva mai mult și când colo s'au inșelat. Nu le venia a crede, că e Millo. Nu Millo inse a pierdut din talentul lui, ci ceea-ce l'a înflăcărat pe el ca tiner, ceea-ce i-a servit ca pâne, repertoriul lui dramatic, ași s'a dus și cu el se duce și Millo. Alecsandri ernală odată eroul scenei române. A șciut el să și intrupeze așa de bine sentimentele epocii sale, că se credea de ai lui că va fi nemuritor. Dar tôte piesele lui ași nu mai sânt gustate, căci s'a schimbat mașina lumei și abia decă se socoteșce de unul doi ca să amuzeze publicul de prin provincie. Tipurile create de Alecsandri au fost interpretate cu talent de Millo, așa că aceste două nume formază pentru noi un dualism nedespărțit. Pe scenă vedeai pe Millo jucând; în dos, între culise se vedea compozitorul Alecsandri. Avut-au amândoi timpul de înflorire; la amândoi le-au venit timpul de decădere. Și după cum, în poezie Alecsandri intrupază sentimentele românești de la 1848, așa și în teatru ne repreșintă starea socială de pe atunci. Și decă astăzi Alecsandri mai stă încă sus în rangul poeșilor, sânt cu totul altele considerantele; în teatru el a trecut în domeniul istoriei în care se infundă și mai tare prin nouele sale producțiuni dramatice: »Ovidiu« și »Fântâna Blandusiei.« Ceea ce-l mai susține e încă bătrânul Millo, care în curând are a aduce în mormânt totă gloria căpătată în curs de aprópe 50 ani.

Teatrul Național din București. Afară de »Ovidiu«, mărit cu un prim-act nou, societatea dramatică mai repetă, până în acest moment, »Ura« (la Heine) de Victorien Sardou, »O slujbă grea« (Une mission delicate), »Bucuria înșpăimântă« (La joie fait peur) de dna de Girardin, etc.; se mai vorbeșce încă de reluarea legendei în versuri »Unchiașul Sărăcie«, a dlui Macedonschi. »Don Carlos« de Schiller va trece mai târziu.

Teatru în B. Prund. Cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învțătorilor români gr. or. din despărțământul VIII, în Borgo-Prund, la 28 august st. n. s'a dat acolo și o represintațiune teatrală în școla fundatiională. Vinitul curat s'a destinat școlarilor sărați dela acea școlă.

Compozițiunea musicală a repausatului Ciprian Porumbescu, de care amintirăm, se află de vândare aice în Orade la O. Hügel, în Brașov la dl N. Ciurcu, în Sibiu la W. Krafft, în Cluș la E. Demjén, în Năsăud în librăria »Concordia«, în Bistrița la A. Brucker, în Lugoș la A. Auspiț, în Arad la Bettelheim, în Timișóra la L. Friedl, în Pesta la Rozsavölgyi et Comp. și în Viena la Spina.

Teatrul Theodorini. Citim în »Opiniunea« din Craiova: Teatrul în interior se va decoră cu corone stucate imitând marmura închisă séu albă cu vine de aur. Plafonul se va lucră în gips: va fi decorat de frații Axerio, Dolischek și Dietz și pictat de pictorii decoratori renumiți Katt și Elsner.

Musicalii noue. În editura dlui V. Cosma musicalii și papeterie, în Iași, au apărut: »Stéua noastră« romanță pentru cânt și pian, cuvintele de Dimitrie Bodescu, musica de Corneliu Codrescu. Prețul 2 lei; »De ce nu-mi vii?« romanță pentru voce și pian,

poesie de M. Eminescu, muzica de Carol Decker, dedicată ca omagiu poetului Eminescu; prețul 1 leu 50 bani. În aceeaș editură se mai află: »Polca nr. 13« de G. Philippescu; »Ne m'oubliezas-tu pas?«, romanță, teostul și muzica de Emile Lefter-Dimitrescu; »Nopti întregi«, vals pentru voce și piano, cuvinte de C. . . , muzica de Carol Decker; »Polca Lucreția«, de Corneliu Codrescu; »Hora Congresului«, de Carol Decker; »Întăia sărutare«, vals de Antonio Cirilo; »Stăua noastră«, romanță, cuvinte de Dimitrie Bodescu, muzica de Corneliu Codrescu; »Pluie de Perle« (ploia de mărgăritare), vals de Carol Decker; »Serenadă« de M. Moszkowski, transcrisă pentru voce și piano de Anast. Petrovici.

Un mars nou. După cum ne spune »Cooperatorul român«, în ziua deschiderii expoziției din Craiova, plecarea la biserică Madona Dudu, unde s'a oficiat Tedeum, a fost salutăta de muzica regimentului 1 de infanterie cu »Marșul Cooperatorilor« compus de profesorul de muzică Iacob Mureșan și dedicat dlui D. C. Butculescu ca fondator al expozițiilor din România.

CE E NOU?

Șoiri personale. Dl. V. Alecsandri are să sosescă zilele aceste din Paris la București. — *Dl. Teodor Seracin*, colonel c. r. staționat în Caransebeș, a dăruit cabinetului de naturali al institutului pedagogic diecesan de acolo o colecție de 398 piese de coleoptere și lepidoptere. — *Dl. dr. Iosif Gall* a fondat încă în anii trecuți un stipendiu de 150 fl. pentru un învățacel la școala agronomică din Ciocova; anul curent stipendiul s'a dat tinerului Constantin Belințan din Ictar. — *Dl. Ion Calender* din România a fost numit membru asociat de cătră institutul de drept internațional, care zilele trecute s'a ținut congresul anual la Heidelberg. — *Dl. Victor Bîlculescu* din România a fost primit între membrii academiei literare »Des Mutes Santonnes« din Rojan în Franța. — *Apelata dlui dr. Vasile Lucaci*, despre care vorbirăm în nr. trecut, a fost respinsă de cătră tabla regescă din Budapesta.

Hymen. *Dl. Silvestru Moldovan*, comptabil și secretar la »Arieșana« din Turda, la 15 septembrie s'a cununat cu dșora Margareta Cigărean acolo. — *Dl. Isaiu Popa*, ales preot gr. or. în Ocna Sibiiului, duminica trecută s'a serbat cununia în Sibiu cu dșora Ana Romanul, nepoța Esc. Sale părintelui mitropolit Miron Romanul. — *Dl. Ioan Stefanescu*, absolvent de teologie în diecesa Arad, s'a căsătorit cu dșora Maria Crainic, fiica repositului preot Traian Crainic din Berin, comitatul Timiș.

Majestatea Sa în Ardeal. Majestatea Sa a sosit la Deva joi în 15 septembrie n. 10 ore și 50 minute înainte de amăzi. La gară a fost întâmpinat de șefii tuturor autorităților locale. La 12 ore a fost primirea diferitelor deputațiuni. Vineri și sâmbătă s'au ținut manevre. Duminică pausare. Luni, marți și mercuri manevre în giurul Devei; ér joi la 12 ore va călători Majestatea Sa la Cluș, unde va sosi la 5 ore d. m. La gară va fi întâmpinat asemenea de șefii autorităților și va fi condus până în cetate de un banderiu de magnați. Vineri la 10 ore va fi primirea diferitelor deputațiuni. Sâmbătă la 10 ore audiență generală, ér s'era la 9 ore va călători spre Budapesta.

Fundațiunea Gozsdu. Primirăm Analele fundațiunii Gozsdu pe anul 1885. De acolo scótem următoarele date: La finele anului restul activ a fost 722.863 fl. 41 cr. În decursul anului 1885/6 s'au împărțit stipendii și ajutoare la 87 inși în suma de 13.042 fl. 15 cr. între minimul de 60 fl. și mactumul de 500

fl. — Dintre stipendiștii anului acestuia au absolvat cursurile academice 8 inși, 1 a murit, éră 8 necorespunzând recerințelor, séu părăsind studiile, s'au șters din lista stipendiștilor. — Dintre stipendiști cad 2/3 pentru studiile mai înalte, 1/3 pentru clasele medii și elementare. Pentru anul școlastic 1886/7 au concurs la stipendii dintre vechii stipendiști 72 inși, concurenți noi 122 inși, — la olaltă 194 inși. — Dintre acestia: a) li s'au susținut séu li s'au mărit stipendiile la 59 inși; b) s'a rezervat stipendiul pentru depunerea rigóreselor la 14 inși; c) s'au dat stipendii noue la 9 inși (5 maturisanți, 3 gimnasiști și 1 stud. de școlă comercială.) — Suma stipendițiilor pe 1886/7 e de 82 inși.

Alumneul Național din Timișóra s'a ținut adunarea generală în 22 august, sub presiul adhoc al dlui Vinc. Pop avocat în Jebel, notari dnii George Joanovici și I. V. Barcian. S'a decis ca Alumneul să țină și în viitorul an școlar cu spesele sale patru tineri la școlile de acolo. S'au încassat dela membrii 110 fl. Apoi s'au ales comitetul: president Meletiu Dreglici, vice-president Emanuil Ungurean, cassar Pascu Millu, controlor Pavel Rotariu, notar T. V. Păcățian; membrii în comitet: Vinc. Pop, I. Boncea, Ioan Istin, Iosif Secoșan, Ioan Pop, George Ardelean și Petru Anca. Numarul membrilor votanți a fost 60. Averele Alumneului în bani gata se urcă la 5064 fl. 58 cr., 650 fl. în hărtii de valoare. Are și reștante multe.

Adunări învățătorești. *Reuniunea Mariană* a învățătorilor din fostul district al Năsăudului și giur va ținé adunarea sa generală în orașul Năsăud la 25 și zilele următoare din septembrie, sub presiul dlui vicariu Grigorie Moșiș, secretar dl Petru Tofan. Se vor ținé mai multe tratate teoretice și practice și totodată se va ținé și un curs supletor de cânt. — *Reuniunea învățătorilor români din districtul Abrudului*, și anume protopopiatele Câmpeni, Abrud și Lupșa, va ținé adunarea sa generală la 18, 19 și 20 septembrie st. n. în Câmpeni, sub presiul dlui protopop Romul Furdul, secretar Nic. Corcheș. Cu asta ocaziune învățătorii Nic. Corcheș, Iosif Gomboș, Teodor Dușa, Vas. Gau, George Nicula, Nicolae Necrelescu, Solomon Coroiu, Ioan Motora, Mih. Contescu, Aron Cioran, Andrei Munteun și Teodor Pașca vor ținé conferințe teoretice și practice. — Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din *protopopiatul Timișóra-Vinga* s'a ținut înainte cu doué săptămâni, la Timișóra, sub presiul dlui Paul Rotariu. Învățătorul Vuia a cetit o disertațiune bine gustată. Comitetul s'a constituit astfel: president P. Rotariu, vice-presidenti Em. Ungurean și Tr. Lungu, jurisconsult G. Ardelean, secretari I. Doboșan și P. Jvi, cassar I. Surdu, controlor E. Miloșan și bibliotecar I. Boncea, membrii în comitet I. Vuia, Dragan, Craiovan, Muțiu, Vaianț și Racovițan. — *Reuniunea învățătorilor din diecesa Caransebeș* a ținut adunarea sa la Buziaș în 4 și 5 septembrie n. După liturghie, la care a cântat în cvartet corul plugarilor români din Chevereșul-mare, s'a sfințit școala nouă, cu care ocaziune dl Ioan Ionaș, ca reprezentant al consistoriului din Caransebeș, ținú o cuvântare ocazională. Apoi vice-presidentul Martin Țap deschise adunarea și în prima ședință se isprăviră agendele oficiale, în a doua dl învățător Aneța ceti o disertațiune, ér alți doi învățători (Petrovici și Musta) ținură prelegeri practice. S'era corul din Chevereșul-mare a dat un concert în salonul de cură. În a treia ședință s'a ascultat raporturile comisiunilor. S'au votat doué premii de câte 400 fl. pentru cea mai bună »istorie universală« și »fiscă.« Comitetul s'a compus astfel: president Stefan Velovan, vice-president Martin Țap, cassar Aurel

Dragan, bibliotecar Stefan Albu, secretari Ioan Marcu, I. Veleu, Petru Doboș; membrii în comitet: Ioan Ionaș, Coriolan Bredicean, Ioan Budințan. I. Bartolomeiu, Dragalina, I. Oprea, Belba, I. Gruescu, Constantinovici, Orza și Gaspar. Viătorea adunare se va ține la Caransebeș. — Reuniunea învățătorilor gr. or. din *districtul Sebeșul-săsesc* va ține adunarea sa generală la 21, 22 și 23 septembrie n. în Sebeșul-săsesc, sub presiul dlui Ioan Droc, secretar Ioan Moga.

Bal la Zerneșci. Reuniunea femeilor române din Zerneșci și giur. din incidentul expoziției agricole, ce se ține la 6/18 septembrie a. c. în Zerneșci, va arăta duminică în 6/18 septembrie a. c. în sala edificiului școlar de acolo un bal. Damele au fost rugate a se prezenta după posibilitate în costume naționale. Pentru comitet: Maria N. Garoiu născ. Mețianu, președintă. NB. Suprasolvirile se primesc cu mulțămire și se vor chita prin jurnale.

Balul din Năsăud, dat acolo în luna trecută, în sala otelului Rahova, a reușit bine. Deși timpul a fost nefavorabil, s'au adunat mulți, de acolo și din giur. Danțul s'a început cu Someșana, dar numai puține dame s'au prezentat în costum național. Acelea au fost următoarele: dnele Lucia Grapini, Susana Marcuș, din Rodna veche, Mariți Grivasă din Năsăud și dșorele: Rafila Porcius din Rodna veche, Sabina Pavlea din Năsăud, Rafila Rusu din Ida, Mariți Balan din Brașteleu și Mariți Pop din Zagra. Petrecerea a ținut până dimineața la 5 ore.

Frăție română-italiană. Cu ocaziunea inaugurării monumentului ridicat lui Ovidiu la Constanța, guvernul italian a adresat prin dl Coppino o telegramă de recunoștință guvernului român. Acesta, prin dl Sturdza, a răspuns în termeni călduroși, cari se încheie astfel: »Mintea noastră s'a transportat cu un mare avânt la originile comune ale mării națiuni italiene și ale Românilor. Și descendenții coloniei lui Traian au fost animați în această ocaziune de sentimentele celei mai adânci simpatii pentru marea lor suroră Italia.«

Insignii de onoare pentru științe și arte. Majestatea sa a creat în locul medaliei pentru științe și arte o nouă distincțiune, care poartă numele »insignii de onoare pentru știință și artă.« (Ehrenzeichen für Wissenschaft und Kunst.) Această distincțiune se va conferi numai acelor persoane, cari au escelat printr-o estinsă activitate literară, științifică sau artistică. Aceste insignii de onoare vor constă din o medală, pe al căreia avers se află imprimată busta Majestății Sale, eră pe revers inscripțiunea: Litteris et artibus. Medalia această legată de o cordelă de metase roșie, va fi purtată, cași alte distincțiuni mai mari, de grumazi.

Intrecere în complimente. Principele de Wales onorase deunăci cu visita lui frumoasă proprietate a baronului Rothschild la Buckinghamshire. Principele coronei, foarte satisfăcut de buna primire ce i se făcuse din partea baronului și a familiei sale, găsi ocaziunea a-și manifesta în repetite ori mulțămirea sa cu esacitatea serviciului în casa ospitalieră, astfel că luându-și ziua bună duse stăpânului casei: »Îți mulțămesc barone, și te pismuesc pentru servitorii dtale.« Baronul replică îndată o adâncă salutare: »Sânt eu care am să mulțămesc principelui coronei de onore ce a binevoit a-mi face, pe de alta parte pismuesc pe servitorii înălțimei tale pentru stăpânul lor.«

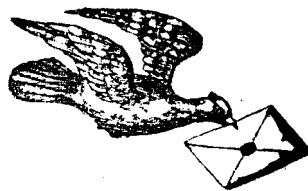
200 de institutore. Dilele trecute a sosit la Londra 200 de institutore americane care au venit spre a petrece vacanțiile în Europa. Aceste 200 de femei sânt toate tinere: ele s'au imbarcat la New-York

pe vasul Servia, la 16 iunie și au debarcat la Queenstown, vizitând lacul Killarney și după ce au stat două zile la Dublin și Belfast ș'apoi au plecat spre Scoția. Vor sta două zile la Londra de unde vor pleca la Paris. După ce vor vizita acel oraș; se vor întorce în Englitera. Ele se vor opri la Stratford-ou-Avon, orașul lui Shakepeare și pe la 20 septembrie se vor imbarca pentru America

Șolri sourte. *Expozițiunea din Craiova* a cooperatorilor români s'a deschis la 15/27 august. Tote artele și toate meseriile sânt reprezentate la această luptă a propășirii ș-a civilizațiunii. — *Dl Socec*, cunoscutul librar din București, are intențiunea d'a întemeia o fabrică de hârtie la Câmpulung, sub conducerea fiului său mijlociu, Victor, întors acum din străinătate, unde a fost să învețe această specialitate. — *Principele Nichita de Muntenegru* a dăruit poetului sârb I. Iovanovici o casă și o moșie, după ce i-a dat înteu și o decorațiune.

Necrolôge. *George Cretan*, cunoscutul poet, autorul poeziei »Fie pânea cât de rea,« în timpul din urmă president de secțiune la curtea de cassațiune din București, a murit la sfârșitul lunii trecute. — *Elena Roman*, fiica dnei Susana Roman văduvă după George Roman, fost consilier la tabla regescă din Mureș-Oșorhei, a încetat din viață la 30 august n. în Hațeg, în etate de 18 ani. O gelesc, afară de mamă-sa, Emilia Roman, ca soră. Avram Ciuciu locotenent c. r. în pensiune ca moș, Maria Noac de Hunyad măritată Ambrosiu Bersan primar opidan în Hațeg, Susana Noac de Hunyad ca mătușă, Mihail Noac de Hunyad c. r. căpitan, Petru Noac de Hunyad c. r. locotenent, Nicolae Ciuciu, notar cercual și Nicolae Roman, paroc ca unchiu. — *Florian Danciu*, învățător în Baia-Sprie, care a lucrat și în foia noastră, a murit la 11 l. c. și a fost înmormântat de preoții Stefan Pop din Baia-Sprie, Ioan Costin din Teuții-de-sus, Dumitru Ciortea capelan în Sisești și Constantin Lucaciu preot nou sfințit. — *Trif Gaița*, fost notar în Ghilad, a murit la Bocea-montană în 13 septembrie, lăsându-și în jale soția cu cinci copii minori. — *Teodor St. Blebea*, comerciant în Brașov, a reposat acolo la 8 septembrie, în etate de 32 ani. — *Ioan Șandor*, preot gr. or. în Cuișd, a murit acolo la 28 august.

Poșta Redacțiunii.

Aurel. Frumose sentimente de mamă, dar forma nu e potrivită.

Dnei E. P. P. Nu ve putem informa, că unde se află de vândare piesele pentru pian: »Român verde ca stejarul« și »Rapsodia română« de I. Mureșan.

Tulorol. A sosit. Va eși dora

ancă în luna asta.

Paris. Redactorul a absentat trei săptămâni.

Viena. Pe terminul indicat, credem că vom pute trimite. *Beatrice.* Mulțămim.

Călimdarul săptămânei.

Dua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd nou
Duminica 15. Ev. dela Mateiu c. 25, gl. 6, a invierii 4.		
Duminică	6 Min. Arch. Mich.	18 Copertin
Luni	7 Mart. Sozont	19 Sidonia
Marti	8 Nasc. <i>Précouratei</i>	20 Agapia
Mercuri	9 Ioachim și Ana	21 Mateiu
Joi	10 Mart. Minodora	22 Maurice
Vineri	11 Cuv. Teodora	23 Tecla
Sâmbătă	12 Mart. Autonomu	24 Gerhard